

סימן פז

הקדמה להלכות בשר בחלב

1. מה הטעם לאיסור בשר בחלב.

תשובה: מצינו בזה כמה הסברים.

- א. הוי חוק בלי טעם, כמו פרה אדומה, (כלי יקר, ר' בחיי, שמות כג יט, החינוך צב).
ב. בישול בשר בחלב היה עבודה זרה של הגויים בחגים, (כלי יקר שמות כג יט).
ג. משום דדרך אכזריות לחלוב אותה ולבשל את בנה, (רמב"ן דברים יד כא).
כדרך "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", "ולא תיקח האם על הבנים", (אבן עזרא שמות כג יט).
ד. מפני שמטמטם את הלב, שהחלב נעשה מהדם שמזגו רע, וכשחוזר ומערבו עם הבשר חוזר לכת הדם, (ר' בחיי שמות כג יט).
ה. הבשר הוא סוד הדינים והחלב הוא סוד הרחמים, ולכן תערובת שלהם אסורה כאיסור לבישת שעטנז, (בא"ח שנה ב ריש פ' בהעלותך).

סעיף א

2. מה המקור לאיסור אכילה, בישול, הנאה, של בשר בחלב.

תשובה: כתוב בתורה ג' פעמים¹ "לא תבשל גדי בחלב אמו".
ודרשין בגמ' (חולין קטו): אחד לאיסור בישול, אחד לאיסור הנאה, ואחד לאיסור אכילה.
והרשב"א מבאר דהטעם שכתב לשון בישול, כדי לומר שאינו אסור מהתורה, אלא דרך בישול², אבל מדרבנן אסור בכל גווני כגון כבוש ומליחה, וכ"פ השו"ע.
והפת"ש (א) אומר בב"ח מדאו' גם שלא כדרך אכילה והנאה, אסור ולוקה עליו.

1. שמות (כג יט), שמות (לד כו), דברים (יד כא).

2. בישול בדרך איבוד, כגון לשרוף בשריפת חמץ בשר וחלב, י"א דמותר כיון דהוי דרך איבוד, (מנחת אשר הגדה של פסח שע"ת סי' ה), וי"א דאסור, (הגריש"א אשרי האישי יו"ד פ"ה אות ד), וי"א דצריך ליזהר, (הגר"ח"ק הגדה של פסח דרך אמונה עמ' ה).

3. בשר בחלב מתי אסור רק מדרבנן.

תשובה: מצינו ב' אופנים.

א. בכה"ג שלא היה דרך בישול, כגון כבוש מליחה.

ב. בשר חיה ועוף, בחלב (שו"ע ס"ג).

ומצינו מח' בבשר בחלב מדרבנן אי מותר בהנאה.

א. **לטור איסורו רא"ה ורמב"ם** (מובאים בש"ך ב) **שו"ע** (ס"ג) מותר.

ב. **לרש"ל** (מובא בט"ז א), אסור וכ"כ **הב"ח** (מובא בש"ך ב) בדעת הרמב"ם.

4. האם לוקים על איסור הנאה של בשר בחלב.

תשובה: הפת"ש (ב) מביא מח' בזה.

א. להרמב"ם אינו לוקה.

ב. לשאר פוסקים לוקה.

ובצל"ח (מובא בפת"ש ב) מסתפק אם יש איסור בחצי שיעור מהתורה בהנאה, ופושט דלהרמב"ם יש איסור, ולשאר פוסקים שלוקה על הנאה, ודאי דאינו לוקה על פחות מכזית.

5. האם טיגון או חם בחם בלא רוטב הוי בכלל בישול.

תשובה: בטיגון הפת"ש (ג) מביא מח' בזה.

א. לפר"ח טיגון בכלל בישול.

ב. למ"י ומהר"ם שיף לא הוי בכלל בישול, ולפמ"ג בהפסד מרובה יש להקל³.

וחם בחם בלא רוטב הפמ"ג בשם רש"ל כותב דלא הוי בכלל בישול ומותר בהנאה.

ומ"מ צריך ליתנם לגוי ולא יבשלם, דא"כ עובר על הבישול אף דבלוע בב"ח שלא כדרך בישול, ואז יאסר גם בהנאה.

6. האם מותר להדליק אור או נ"ח בשמן שאסור בהנאה.

תשובה: הפת"ש (ד) מביא ב' טעמים לאסור.

א. לשער אפרים אסור גם בהנאה כזאת, ואף בנ"ח דמצוות לאו להנות נתנו, מ"מ אסור כיון דנ"ח בעי שיעור, ובשר בחלב מיכתת שיעוריה.

ב. לאו"ז אסור משום בישול בשר בחלב.

3. ומצינו מח' בטיגון אי הוי בכלל בישול ואסור מדאו' או אסור רק מדרבנן ומותר בהנאה, י"א דאם יש ספק נוסף חזי לאיצטרופי ומותר בהנאה, (הליכות עולם ח"ז עמ' יד, שבט הלוי ח"ו סי' קה).

סעיף ב

7. האם איסור בשר בחלב מדאורייתא נאמר דוקא א. בגדי ב. חלב אמו ג. בבהמה כשרה.

תשובה: גדי וחלב אמו לאו דוקא, ובהמה כשרה דוקא, והילפותות כדלהלן.

א. בגמ' (חולין ק"ג:) גדי לאו דוקא, מדלא כתב גדי העיזים, אלא גדי סתם אפי' פרה ורחל במשמע.

ב. בגמ' (חולין ק"ד.) חלב אמו לאו דוקא, וילפינן מק"ו או מייטור דה"ה חלב פרה ורחל, והתורה דיברה בהווה שזה הרגילות לבשל בחלב אמו.

ג. משנה (חולין ק"ג.) בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה אסור בבישול ובהנאה, בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טמאה או בשר טמאה בחלב טהורה מותר בבישול והנאה, ובגמ' (חולין ק"ג:) גדי להוציא את הטמאה דאין בזה איסור בשר בחלב.

סעיף ג

8. בשר טמאה בחלב האם יש איסור בב"ח מדרבנן.

תשובה: מצינו ג' דעות בזה.

א. לטור דרישה וב"ח (מובאים בט"ז ב) יש איסור בשר בחלב, ומצינו ב' נפק"מ.

א. דהוי חנ"ן, לשו"ע דס"ל דרק בבשר בחלב אמרינן חנ"ן.

ב. דהוי חהר"ל ול"ח איסור בלוע, אם זה בשר בחלב.

ב. לשו"ע אפי' מדרבנן מותר, ובב"י ביאר משום.

א. דלא אשכחן שחז"ל אסרו.

ב. לחז"ל לא היה ענין לאסרו בב"ח, כיון שבבלא"ה אסור מצד בהמה טמאה, ובש"ך (ג) מוסיף לבאר דרק בבשר עוף בחלב שייך לגזור שמא יבואו לאכול בשר בהמה בחלב.

ג. הט"ז (ב) דוחה דאין נפק"מ, דכל הטעם דיש חנ"ן וחהר"ל בבשר בחלב משום שהיו כשרים מעיקרא וכעת כשבישלם נעשו לגוף חדש של איסור, משא"כ בכה"ג כשמין אחד טמא מעיקרא זה כשאר איסורים דל"א חנ"ן וחהר"ל.

ג. לרמ"א (סעי' ד) אסור לבשל מצד מראית העין.

9. כבד שרצו לטגנו בשומן וטיגנו בחמאה מה הדין.

תשובה: הפת"ש (ה) מביא בזה מח'.

למהר"ם שיף יש להקל דכבד הוי דם וגדי אסרה תורה ולא דם, וגם דטיגון לא הוי בישול והפמ"ג אומר דאין לסמוך ולהקל מכח גדי ולא דם בלבד.